

історичних подій, про наступне згортання помаранчевої революції. Зрештою, ми всі тепер живемо *після* тієї “історії”. І з реального життя в деталях знаємо, що означає той образ маятника. Тому перемога конструктиву й настанови на дію у фіналі твору начебто не дарують упевненої віри в оптимістичний розвиток подальших подій як у пророцтво. Та все ж, як оптимістично запевняє “самашедший” Ліни Костенко: того, що відбулося на Майдані, неможливо згорнути, бо “це вже Історія. Не з бромом, а з помаранчем. /Сторінку можна видерти. Історію – ні” (414). І цю “Історію” важливо згадати тепер, коли маятник історії схитнувся у протилежний бік. Цьому “самашедшому” варто вірити, зрештою, його життєва стратегія – типова: він – людина, котра тримає лінію оборони, котра сумлінно оберігає кордони своєї культурної території і не піддається нівеляції та мімікрії.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Костенко Ліна*. Записки українського самашедшого. – К.: “А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА”, 2011. – 416 с.

Отримано 3 лютого 2011 р.

м. Житомир

Олена Маланій

УДК 821.161.2-1.09

КЛЮЧІ ЛЮБОВІ, АБО ВІЧНЕ ЖІНОЧЕ “ЖДАННЯ”

Здійснено поетикальний аналіз віршів волинської авторки Галини Яструбецької “Меморіогліфіка (Різьблення по пам’яті)” (Луцьк, 2009), занурених у глибини пам’яті, прапам’яті та підсвідомості.

Ключові слова: меморіогліфіка, прапам’ять, часопростір Вічності.

Olena Malaniy. The clues of love or Eternal waiting of a woman

The paper offers a poetological analysis of “Memorioglifika (Memory Carving)” (Lutsk 2009), a book of verse written by a Volhynian woman writer Halyna Yastrubetska. The author concentrates upon the poetic expression memory, fore memory, and subconsciousness.

Key words: fore memory, the chronotopos of eternity.

У сучасному літературному меню прискіпливий читач-гурман навряд чи відшукає таку екзотично-поетичну “страву”, як “Меморіогліфіка”. Вона така ж незвична, як свого часу були драматична поема чи роман у віршах.

Дебютна поетична збірка волинської авторки Галини Яструбецької – шість циклів книжки “Меморіогліфіка (Різьблення по пам’яті)” (Луцьк: “Твердиння”, 2009) – новаторська саме за своїм оригінальним авторським визначенням жанру – *поетична меморіогліфіка (різьблення на пам’яті)*. Оце, на перший погляд, чудернацьке сплетіння емоцій-снів-думок-чуттєвості вдалося, хоч як дивно, уловити Є. Барану, авторові передмови (“Євангеліє серця”) до названої збірки.

Мотиви, образи, манера викладу думок подекуди перегукуються то із поезію Антонича, то Барки, то Стуса. Але все-таки це абсолютно авторське, особисте й особистісне сприйняття світу із власним досвідом і спостереженнями, образами, асоціаціями.

Поезія “Меморіогліфіка” – напрочуд ніжне, прозоре мереживо, сплетене жіночою рукою, натхнене жіночою енергетикою, переповнене не до кінця зреалізованою ще любов’ю (“Я хочу у Любов...”), бажанням кохати й бути коханою, осяяне дивовижним світлом, проміння якого сягають небес. Це поезія не проста: її читач-співрозмовник повинен мати певний життєвий досвід, бути цілісною,

сформованою особистістю із філософським складом мислення. Поезія Галини Яструбецької багата метафорично, сповнена символики, алегорій та алюзій.

Стиль і манера письма – модерна, інколи нагадує високу Барчину поезію, сповнена дивовижних візій, асоціативних натяків та подекуди “вибриків”, занурена у глибини пам’яті, прапам’яті та підсвідомості. Усупереч жіночій логіці розгортається тверезо-раціональний простір буття, часопростір Вічності. Спостерігаємо зовнішню і внутрішню дію, динамічність розгортання думки-ідеї чи колоритного пейзажного або душевного полотна.

Мить авторка карбує тонкими, ледь вловимими штрихами (*“І звучить на шипшині кармазинова фуґа”*; *“Ранок на лузі льонами устелений, гаптований росами, повірником оторочений. Кожна квітка акафіст складає. Кожна травинка причастя приймає...”*). Емоційний стан ліричної героїні напружений, її бентежать реалії життя: *“А тепер? Де я тепер? І хто я? Хто круг мене...”*; *“Світ, той, що докола, тільки без людей. Фальшивлять...”*; *“Підступили до горла сльози цілого світу”*. Внутрішнє ество виповнене й переповнене бажаннями, а самотність – це свідоме прагнення побути наодинці із власними думками-спогадами.

Образ “снігової королеви”, що несподівано сповідається у крижаній капличці, ураз розбивається на скалки – і овва! – перед нами постає витончена аристократка, шляхетна панянка, що, однак, знає собі ціну й має палке серце (*“Я знаю вже, чому вовчицею кружляю над проваллям...”*). Вражає готовність героїні до “auto-da-fe” на вогні любові, її одержимість вічним і чистим почуттям (*“Підриваю серце, всі зорі плавляться, але знову на дні мого Неба горить сузір’я Любові”*; *“Поза любов’ю ти – без тіні”*).

Мова рухів думки й тіла ліричної героїні суто жіноча – граційна, гнучка, тендітна, але водночас не здатна підлаштовуватися під чиєсь “ложе”, адже вона – самодостатня, багатогранна особистість із почуттям власної (і суто жіночої) гідності, яка не замикається у своєму тихому щасті, а радо й щедро ділить його із близькими.

Поетеса інкрустує емоціями, різьбить почуттями, прикрашає жіночими враженнями навколишній світ, розмальовує його барвами, що не снились і веселці (*“Любов’ю по ніжності уста вигаптовують ієрогліфи дивні...”*; *“Мойого серця плач гамує сон, кладе шарітку – квітку в узголів’ї, вкриває шовком спогаду, любов’ю мережить сині уставки вікон”*). “Палімпсестування” підвладне не лише поетові. Віднині й поетесі. Вплив Стусової поезії вчувається й у “жданні” (як вироку жіночої долі). Тайнопис віршів – поміж рядками. Завуальовано найінтимніше, найпотаємніше. Зрозуміють лише посвячені.

Поетичне полотно виписане пастельними тонами, ледь уловимими мазками. Хоча подекуди трапляються досить різкі, категоричні спалахи й кольорів, і порухів душі, імпресія змінюється експресією (*“Крізь сутінки просвічується яблуневий цвіт. І ластівчина шийка біліє ніжно в горлечку гнізда. Розливсь, бринить, як весняна вода, погідний вечоровий світ”*; *“Спадають весняні сутінки, як вишита сорочка тонкого полотна, по пазусі – ожинові куці. Ще мить – і біло-біло завирують, галузочки тоненькі серпанком цвіту вгорнуться...”*). Колористика поетичної збірки – один із ключових моментів до розуміння неймовірно емоційних вершин і глибин, “почуттєвих веселок”. Вчувається стишена музика, яка гармонійно вплітається в думки авторки – коли соната, коли ноктюрн, які дозволяють створити певний настрій, зазирнути у глибини свідомості ліричної героїні (*“Мелодіями дивнооких коників ущертть наповнені тендітні дзвоники. Музично-сині кохливі вогники пливуть й пливуть, неначе зрайка човників, що вітер від причалу відігнав”*).

Поетеса сповідує пантеїзм і якесь особливе, осучаснене язичництво, свято поклоняється вітрові, сонцю, зорям, небу (*“Зірки і Птиці, Капища, Вогні, Жертовники, Престоли кам’яні...”*). Стихії Води, Землі, Вогню й Повітря досить

органічно поєднались у світовідчутті і світосприйнятті ліричної героїні – вона має над ними владу, знає магичні заклинання на кшталт “Ми з тобою однієї крові!": *“Там зі мною разом Вода й Вогонь, і Зорі, й Вітер, й Небо. Ото мій дім”*). Досить яскраво вирізьблені авторкою архетипи лісу, озера, гаю. Її храм – природа (“Високий Лід”), олтар святості й жертвовності – любов.

Простір поезій – відкритий, безмежний, коли запраглося лету й варто дати волю почуттям (*“в позасвіт, в позапростір, в позасерце”*) перенасиченій любов’ю душі, і замкнутий, коли героїня потребує затишку, сховку у хвилини самоти і слабкості (*“снувавсь навколо мене ніжний кокон. Затишно, спокійно, як удома...”*).

Готичність поезії Галини Яструбецької – шляхетна, витончена, вишукана. Вектор й орієнтир високих поривань ліричної героїні – у високості (*“понад проваллям”, “пам’ять теж висока”, “пульсують небеса”, “Густішає туман і піднімає дерева над землею”, “Мене журавлі... підняли на крила...”, “Висота і порив – одвічна могутня сила!”*).

Флористично-географічна символіка створює відчуття присутності в абсолютно конкретній місцині (калина, шипшина, груша, яблуня, черемха, ліщина, луг, гай), це свідчення (і доказ) залюбленості авторки в рідний поліський край, у малу батьківщину. Відлуння “поліської доли”, генетичний зв’язок із рідною землею вчувається в “дереві роду”, у вишиванці, у маминому садку: *“Тут моє дитинство лляними простинями устелялось...”*, *“у рідні звуки, запахи й переблиски вогню...”*, *“Ой чим, моя мамо, колиску встеляла...”*. Національна самотність авторки чітка й незаперечна – українка, дівчина з Полісся, з озерного краю. Читача переслідує відчуття незримості, віртуальної присутності когось, хто, очевидно, має функцію урівноваження життєвих терезів, стишення чуттєвої експресії думок, поривань у “нескінченність” ліричної героїні (*“За душу тягне нескінченність. За руку – Ту”*).

“Різьблення по пам’яті” – це автобіографічні малюнки, етюди та ескізи, замальовки з природи, основний сюжет яких – життєві реалії, спілкування з людьми, світом, природою. Пошук гармонії людини, соціуму та природи – основна ідея поетичної збірки. Сакральні образи, що раз-по-раз виринають на сторінках збірки, супроводжують мандрівку ліричної героїні в реальний, подекуди (і зчаста!) жорстокий і несправедливий світ людей.

Повноцінним співавтором поетичної збірки стала талановита волинська художниця Наталя Кумановська, яка проілюструвала збірку Г. Яструбецької, прониклася жіночою сутністю на глибинному, сповідальному рівні пам’яті. Її ніжно-небесні акварелі – візуальне продовження думок і почувань і авторки, і ліричної героїні. Вражає надзвичайно гармонійний симбіоз, тандем жіночих порухів, унісон сердечних ритмів, паралельні шляхи в пізнанні Всесвіту, Людини, Любові двох сучасниць.

Але – попри все, наперекір усім негараздам Долі – велично й заклично звучить: *“Цвіте любов!”*. Життєствердно. Життєсяно. Життєлюбно.

Отримано 23 грудня 2009 р.

м. Луцьк